

VERENIGING VOOR BOS IN VLAANDEREN VZW (VBV) BOSMEMORANDUM 2004

Vereniging voor Bos in Vlaanderen vzw

Bos doet leven

VBV wil meer bos om te kunnen beleven ...

Tijdens de Week van het Bos maakt de Vereniging voor Bos in Vlaanderen (VBV) traditiegetrouw haar Bosmemorandum op, dat ze dan overhandigt aan de Minister van Leefmilieu. Dit jaar willen we vooral naar de toekomst kijken. En is er nog veel werk aan de winkel, voor de Vlaamse regering én de privé-sector. Er moeten dringend nieuwe bossen geplant worden, bestaande bossen moeten beter beschermd worden en de recreatieve functie van bossen moet beter uitgebouwd worden.

1. BOSUITBREIDING

1.1 Veel te weinig bos te beleven

Vlaanderen telt te weinig bossen om “te beleven”. Onze bestaande bossen zijn bovendien klein en versnipperd, er is dus nood aan nieuwe bossen. Het **Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen** (RSV, 1994 – 2007) stelt een hogere bebossingsindex voorop: **10.000 ha nieuwe bossen tegen 2007. De huidige Vlaamse Regering onderschrijft in het Regeerakkoord de uitvoering van het RSV. VBV is dus blij met dit engagement** en is ook verheugd dat de Vlaamse regering werk zal maken van nieuwe stadsbossen en speelbossen. En er is heel wat werk aan de winkel, want tot op heden is er amper 1.835 ha te bebossen grond aangekocht. Daarvan is tot op heden niet eens de helft bebost.

Maar het RSV schuift nog andere prioriteiten naar voor om de bebossingsindex te verhogen. In het kader van **de EG-verordening 1257/1999, de zgn. Plattelandsverordening**, moet gestreefd worden naar 10.000 ha extra bosuitbreiding binnen de agrarische structuur. Ook hier stellen we vast dat er de laatste jaren amper 750 ha landbouwgrond tijdelijk werd bebost (Natuurrapport 2003 en Evaluatie Programmeringsdocument Plattelandsontwikkeling).

Voor de jeugd moeten in Vlaanderen voldoende kwalitatieve speelzones worden voorzien in bestaande of nieuwe bossen. **VBV is dan ook blij in de Vlaamse Regering een partner te vinden voor het aanleggen van meer speelbossen.** Spelen in het bos is voor vele kinderen het eerste contact met spelenderwijs de natuur te leren kennen. VBV wenst hierin actief te participeren door haar expertise inzake speelbossen ter beschikking te stellen van lokale besturen. En ook de ganse jeugdsector is vragende partij.

VBV vraagt dat deze Vlaamse Regering serieus werk maakt van de beloofde bosuitbreiding. Men zal de nodige inspanningen en budgetten moeten voorzien om tegen 2007 de bosuitbreiding van 10.000 ha te realiseren. Het is van groot belang dat de opgestarte (stadsbos-)projecten integraal worden uitgevoerd. **Stadsbossen moeten het speerpunt zijn van het bosuitbreidingsbeleid!** Antwerpen, Gent, Mechelen, Hasselt, Ninove, Oostende, ... smachten naar een stadsbos in de buurt van de stad

1.2 Wat kan er beter?

Het huidige instrumentarium voor verwerven en bebossen van gronden moet efficiënter. Deze complexe procedure zorgt er momenteel voor dat de bosuitbreiding tergend traag loopt. Dat leidt tot frustratie, ongerustheid en rechtsonzekerheid bij de grondgebruikers. We lichten toe :

- snel werk maken van een degelijk grondbeleid. **Het optimaliseren van de Grondenbank (grondruil) is dan ook prioritair en biedt de landbouw een concreet alternatief !**
- **lokale besturen die initiatieven ontwikkelen voor bosuitbreiding beter ondersteunen.** Voorbeeld: in Antwerpen hebben provincie en gemeenten zich geëngageerd (ook financieel) om het stadsbos Antwerpen te realiseren. Het is er nu echter wachten op de Vlaamse overheid!
- De **vergunningsplicht voor bebossingen in agrarisch gebied vereenvoudigen.** Op dit moment creëert deze regel kafkaïaanse toestanden: de Vlaamse overheid kan op eigen gronden geen bossen planten omdat het lokale gemeentebestuur geen vergunning aflevert.
- **de pachtwet versoepelen.** Vele privé grondeigenaars zouden graag hun grond bebossen, maar worden tegengewerkt door de pachtwet. Die verhindert dat grondeigenaars in groen-, natuur-, bos- of bosuitbreidingsgebied de pacht opzeggen met het oog op bebossing van hun eigendom. Deze maatregel smooit het particulier initiatief grondig in de kiem. **Wil men de privé-eigenaars meer betrekken bij bosuitbreiding, dan ligt daar de sleutel.**

Wat wil de Vereniging voor Bos in Vlaanderen?

- de realisatie van 10.000 ha bosuitbreiding op het terrein door het aanplanten van nieuwe bossen, vooral stadsbossen en speelbossen
- de aanleg van 10.000 hectare tijdelijk bos in de agrarische structuur
- de aanpassing van het huidige instrumentarium zodat dit bosuitbreiding stimuleert i.p.v. belemmert (aanpassing pachtwet, optimaliseren van de grondenbank, ondersteuning privé-partners)
- dat de Vlaamse Regering de privé sector vertrouwen geeft en responsabiliseert voor bosuitbreiding maar dat de overheid tegelijkertijd haar verantwoordelijkheid neemt voor het realiseren van strategische bosuitbreidingsprojecten van algemeen belang
- de integrale realisatie van geplande stadsbossen i.s.m lokale overheden

2. BOSBEHOUD

Naast de bosuitbreiding moet de Vlaamse Regering ook werk maken van het behoud van de bestaande bossen. Vandaag de dag worden de zonevrije bossen nog steeds continu bedreigd. Deze bestaande bossen zijn zeer waardevol en dus al even belangrijk!

2.1 Zonevrije bossen

Zonevrije bossen zijn bossen gelegen in gebieden die op de Gewestplannen een andere bestemming hebben. Het probleem van de zonevrije bossen is bij uitstek een probleem van ruimtelijke ordening. Het RSV stelt: “Het is noodzakelijk alle bestaande bossen te beschermen en bosuitbreiding te realiseren” (RSV, p. 384). De VBV is blij vast te stellen dat de Vlaamse Regering het RSV effectief zal uitvoeren (Vlaams Regeerakkoord p.68).

Jaarlijks gaan volgens het Instituut voor Natuurbehoud om en bij de 200 ha bestaand zonevrij bos voor de bijl. Ecologisch en recreatief waardevolle bossen gaan zo definitief verloren.

Anno 2004 zijn **12.000 ha zonevreemde bossen dus nog steeds bedreigd**. In woongebied, industriegebied, in niet-vervallen vergunde verkavelingen en ten behoeve van werken van algemeen belang, kan er mits stedenbouwkundige vergunning ontbost worden. En de compensatie? Die beperkt zich meestal tot een compensatiebijdrage, niet tot effectieve compensatie op het terrein. Er is simpelweg planologisch geen ruimte voorzien om aan compensatiebebossing te doen!

2.2 Wat kan er beter?

VBV vraagt dat de **Vlaamse Regering het probleem van de zonevreemde bossen erkent en regelt via een aanpassing van het RSV zoals gebeurde voor zonevreemde bedrijven en woningen**.

130.000 zonevreemde woningen en 23.238 zonevreemde bedrijven werden door vorige Regering geregulariseerd, zonder aan de ruimtebalans van het RSV te raken. Hetzelfde principe moet gehanteerd worden voor zonevreemde bossen. Deze aanpassing staat los van de RSV-target om nieuwe bossen te maken. Herbestemmingen van zonevreemde bossen naar effectieve bosgebieden moeten apart bekeken worden van de 10.000 hectare nieuwe bossen, net zoals men de geregulariseerde bedrijven niet opgenomen heeft in de 7.000 ha nieuwe bedrijventerreinen.

Daarnaast moet de Vlaamse overheid planologisch **ruimte voorzien in ruimtelijke uitvoeringsplannen voor effectieve boscompensaties**, zodat compensaties ook op het terrein kunnen gerealiseerd worden.

Momenteel zijn er simpelweg niet voldoende zones afgebakend om aan compensatiebebossing te doen, zodat men meestal grond in agrarisch gebied zoekt. In dat gebied valt echter moeilijk te compenseren, want het veldwetboek en de pachtwetgeving bemoeilijken er de compensatie. Gevolg: voor 250 ha of 73% van de vergunde ontbossingen (tussen eind 1999 en juli 2002) bestond, volgens het Natuurrapport 2003 (p. 245) de compensatie uit een bosbehoudsbijdrage. VBV stelt de compensatieregeling niet in vraag, maar vraagt dat er sneller en efficiënter gecompenseerd wordt.

Wat wil de Vereniging voor Bos in Vlaanderen?

- de erkenning van de problematiek van de zonevreemde bossen
- ontbossing als uitzonderingsgeval niet als regel
- effectieve herbebossing bij compensatie

3. MULTIFUNCTIONEEL BOSBEHEER EN -GEBRUIK

De educatieve en recreatieve functie van het bos is zeer belangrijk. VBV vindt dan ook dat **duurzame, multifunctioneel bosbeheer de basis moet blijven van het bosbeleid** van de Vlaamse Regering. Ook bosbeleving is bij uitstek multifunctioneel. Om de recreatieve functie echter haar rol te laten spelen is in ons dichtbevolkte land veel meer toegankelijk bos nodig. **Dit kan door de eigenaars te stimuleren hun bossen open te stellen en door bijkomende bosgebieden te voorzien**.

Vlaanderen telt meer dan **15 miljoen bosbezoeken per jaar**. Onze bossen zijn te klein en te versnipperd om de recreatieve druk goed te kunnen weerstaan. Naast het **realiseren van nieuwe stadsbossen** om de recreatie beter te kunnen spreiden, is er ook **nood aan meer toegankelijk bos**.

70% van het Vlaamse bosareaal is in handen van de privé-boseigenaar. Het stimuleren van de privé-boseigenaar voor het openstellen van zijn bos is dus uitermate belangrijk. De bosgroepen hebben hierin een belangrijke rol te spelen. Dit systeem dient duurzaam ondersteund te worden door het beleid en zo snel mogelijk gebiedsdekkend operationeel te zijn.

Ook de **overheid moet haar verantwoordelijk opnemen. In eerste instantie door bossen met een hoge ecologische en/of recreatieve waarde** en die omwille van hun strategische karakter en het algemene belang openbaar domein dienen te zijn, aan te kopen. VBV vraagt dan ook dat de **overheid een voorbeeldfunctie** zou vervullen: een zo snel mogelijke **openstelling** voor het grote publiek van haar grootste bosaankoop ooit, de **Merodebossen**, is prioritair. De omliggende gemeenten en steden wensen niet liever.

De Vlaamse Regering wenst de toegankelijkheid van natuur en bos te verhogen, wat VBV enkel kan toejuichen, mits het intelligent zoneren en sturen van de recreatiestromen. Om de toegankelijkheid van onze bossen maximaal te kunnen sturen is het hoognodig dat er een **nieuw geïntegreerd, eenvoudig en eenvormig uitvoeringsbesluit rond toegankelijkheid van bossen en natuurreservaten** wordt goedgekeurd. Voor alle gebruikers van de open ruimte is het essentieel dat deze geïntegreerde visie op recreatief medegebruik er snel komt.

Tevens dringt de VBV er op aan dat alle overheidsinstanties het **gebruik van hout uit duurzaam beheerde bossen** (FSC-gecertificeerd hout) blijven promoten. Ook hier kan de overheid een voorbeeld- en trekkersrol.

Wat wil de Vereniging voor Bos in Vlaanderen?

- de realisatie en openstellen van speel- en stadsbossen om de recreatieve functie van het bos in Vlaanderen voluit te laten spelen
- de totstandkoming van een nieuw, aangepast uitvoeringsbesluit voor toegankelijkheid van bossen en natuurreservaten
- een maximaal engagement van overheidswege om duurzaam geproduceerd FSC-hout te gebruiken

4. TROPISCH BOS

De tropische bossen zijn een enorm reservoir voor biodiversiteit en koolstofopslag. Bovendien leven zeer veel mensen op basis van de producten uit het tropisch woud. De VBV is dan ook zeer blij dat het **Vlaams Fonds Tropisch Bos** sinds 2003 eindelijk volledig operationeel is! Met dit fonds levert Vlaanderen een beperkte bijdrage aan het behoud en duurzaam gebruik van het tropisch bos in Zuid-Amerika.

De interesse voor het fonds is zeer groot, niet alleen uit de tropen maar ook uit Vlaanderen. Het aantal aanvragen en de kwaliteit van de ingediende voorstellen stijgt continu: Dit jaar zijn er al 120 projecten ingediend. De VBV vraagt dan ook dat de ministers voor leefmilieu en ontwikkelingssamenwerking de **mogelijkheden van een groeiscenario voor het Vlaams Fonds Tropisch Bos voorzien**. In Nederland bijvoorbeeld wordt jaarlijks 200 miljoen euro voorzien voor "bescherming en beheer van tropisch bos". Vlaanderen zit nu aan 1/100ste daarvan.

Ook in Vlaanderen kunnen we stappen ondernemen om het tropisch bos beter te beschermen. VBV eist de onmiddellijke uitvoering van de resoluties die zowel door het Vlaamse als het federale Parlement zijn aangenomen waarin gesteld wordt dat **illegale houtkap** dient te worden bestreden. Wij hopen op een snelle implementatie van deze resoluties. Op Europees niveau roepen wij onze Europese parlementairen op de **uitvoering van het FLEGT** (Forest Law Enforcement, Governance and Trade) van nabij op te volgen.

Wat wil de Vereniging voor Bos in Vlaanderen?

- het uitbreiden van de fondsen voor het Vlaams Fonds Tropisch Bos
- het onverwijld uitvoeren van de parlementaire resoluties en het Europese FLEGT akkoord